

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/119026,Zawsze-bedziemy-pamietac-o-polskich-kaplanach-ktorzy-oddali-zycie-za-Boga-i-Ojcz.html>
16.05.2024, 15:22

Zawsze będziemy pamiętać o polskich kapłanach, którzy oddali życie za Boga i Ojczyznę. Obchody Narodowego Dnia Pamięci Duchownych Niezłomnych - 19 października 2020

Na Pomorzu, z Gdańskiem włącznie, mamy ku temu szczególne powody.

Od dwóch lat, od 19 X 2018 roku trwa próba budowy nowego dnia pamięci, zatytułowanego niezwykle wzniosłe: **Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych**. To piękna inicjatywa władz centralnych (dodajmy, że jedno z pierwszych upamiętnień w 2018 roku odbyło się właśnie w Gdańsku) i mamy ogromną nadzieję, że poprzez aktywność, różne działania lokalne, utrwalimy to święto, umocnimy jego znaczenia i upowszechnimy niezwykle ważne przesłanie. Dodano bowiem do utrwalonej już od drugiej połowy lat osiemdziesiąt tradycji wspominania męczeńskiej śmierci wielkiego Kapelana Solidarności, a dziś Patrona NSZZ „Solidarność” - błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki (14.09.1947 Okopy pod Suchowolą – **19.10.1984 Włocławek?**) także szersze wspomnienie o wszystkich kapłanach, dla których Bóg, Honor i Ojczyzna były wartościami tak ważnymi, że okupionymi ofiarą z ich własnego życia.

W XX wieku polskich kapłanów, którzy bez reszty poświęcili się Bogu i Ojczyźnie oddając własne życie w dobrej służbie były tysiące. Pierwsza znacząca grupa aktywnie wzięła udział w walce o Niepodległą Polskę w czasie I wojny światowej i późniejszych bojach. Ten czas symbolizuje szczególnie mocno ofiara życia księdza **Ignacego Skorupki** (31.07.1893 Warszawa – 14.08.1920 Ossów pod Wołominem), poległego w obronie Warszawy, Polski i Europy przez barbarzyńskim bolszewizmem. Jednak największą ofiarę przyszło złożyć kościołowi w czasie II wojny światowej. Niemieccy i rosyjscy mordercy z Moskwy i Berlina od września 1939 roku na nieprawdopodobną skalę rozpoczęli prześladowania. Aresztowania, zamykanie świątyń, zabór mienia i najbardziej tragiczne – zabijanie kapłanów, stało się codziennością okupacji. Skala procesu mordowania była zróżnicowana, ale wystąpiły one wszędzie, chociaż w zróżnicowanym natężeniu.

Konieczne należy podkreślić, że zarówno diecezja chełmińska, jak bezpośrednio z nią sąsiadująca diecezja włocławska, której znaczna część w 1939 roku wchodziła w skład ówczesnego województwa pomorskiego stały się w okresie II wojny światowej miejscem bezprzykładnej w skali Europy, masowej martyrologii duchowieństwa. Nawet na obszarach zajętych przez zbrodniarzy bolszewickich i włączonych do czerwonej Rosji Stalina nie było takich represji, z tak ogromną ilością ofiar śmiertelnych. Wymordowano około połowy wszystkich kapłanów. W samej diecezji chełmińskiej było to ponad 300 księży. Prawie 220 z nich zamordowano jeszcze jesienią 1939 r.! Wymordowano m.in. elitę intelektualną

kościół, w tym kadre Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie a także wielu proboszczów i wikarych, którzy najczęściej wyróżniali się ofiarnością, aktywnością społeczną, oraz szczególnymi zasługami dla Polski. Dodajmy, że zbrodnie na duchownych, głównie polskiej narodowości, niemieccy zbrodniarze ogarnięci nacjonalistyczną nienawiścią, popełnili także na terenie niewielkiej diecezji gdańskiej, utworzonej w 1925 r. po wydzieleniu na terenie Wolnego Miasta Gdańska parafii z diecezji chełmińskiej i diecezji warmińskiej. Spośród gdańskich kapłanów ofiar niemieckiego ludobójstwa zawsze wspominamy m.in. grupę błogosławionych dziś męczenników, których już 1 września o świcie niemieccy zbrodniarze zabrali na 'drogę śmierci' za to, że dobrze służyli Bogu i za to, że byli dobrymi Polakami: **ks. Mariana Góreckiego** (2.05.1903 Poznań – 22.03.1940 Stutthof) - rektor kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej w Nowym Porcie; **ks. Bronisław Komorowski** (13.06.1889 Barłozno pod Skórczem – 22.03.1940 Stutthof) - główny organizator budowy kościoła św. Stanisława Biskupa we Wrzeszczu oraz duszpasterz polskich studentów na Politechnice Gdańskiej; **ks. Franciszek Rogaczewski** (23.12.1892 Lipinki pod Warlubiem – 11.01.1940 Stutthof) – organizator budowy kościoła pw. Chrystusa Króla w śródmieściu Gdańska, gdzie od 2019 roku stoi wreszcie piękny pomnik wielkiego kapłana, dopełniający zespół istniejących już pomników polskich kapłanów męczenników – ks. Komorowskiego z 2000 roku (Pl. Ks. Bronisława Komorowskiego u zbiegu ul. Legionów i Chrobrego) oraz ks. Góreckiego z 2002 r. (Pl. Ks. Mariana Góreckiego u zbiegu ulic Wolności i Marynarki Polskiej).

Łączny bilans represji wobec polskiego duchowieństwa w czasie II wojny światowej, to znacznie ponad 2 tys. zamordowanych księży oraz ponad 200 ofiar śmiertelnych wśród zakonnic. Niektóre szacunki, uwzględniające zaginionych, zmarłych gdzieś w sowieckich łagrach na wschodzie, czy też kilkudziesięciu zamordowanych przez nacjonalistów ukraińskich skłaniają się do szacowania liczby polskich kapłanów zamordowanych w czasie wojny lub w bezpośrednim z nią związku na prawie 3 tysiące. Zbrodnie zabójstwa nie wyczerpywały represyjnych działań okupantów, i niemieckich i sowieckich. Tysiące kapłanów pozbawiono wolności i mienia, a przede wszystkim uniemożliwiono im sprawowanie posługi kapłańskiej. Tysiące świątyń zamknięto, wiele bezpowrotnie zniszczono.

Po klęsce Niemców komunistyczni zwycięzcy już nie prowadzili masowych mordów na kapłanach, ale nadal ich masowo represjonowali. Tysiące kapłanów padało ofiarami inwigilacji, krótszych lub dłuższych aresztowań, szykan administracyjnych, rabunku mienia. Najbardziej aktywnych skazywano w pokazowych procesach, torturowano i więziono latami. Przykładem takiej wieloletniej epopei więziennej, wielkich prześladowań i cierpienia może być **biskup kielecki ks. Czesław Kaczmarek** (1895-1963) przez sześć lat więziony przez komunistów, czy **biskup pomocniczy gnieźnieński ks. Antoni Baraniak (1904-1977)**, ofiara okrutnych tortur w więzieniach Bolesława Bieruta. Także sam **Prymas Stefan Wyszyński** od września 1953 roku aż do 1956 r. był więziony, i chociaż bez bezpośrednich tortur, to dotkliwie prześladowany, m.in. bardzo surową izolacją. W tej bierutowskiej Polsce, która co raz bardziej upodobniała się do państwa Stalina czasami

także mordowano kapłanów i jednym z najbardziej znanych symboli ofiary życia za Boga i Ojczyznę w stalinowskim okresie stał się **ks. Władysław Gurgacz** (2.04.1914 – 14.09.1949), dzielny kapelan antykomunistycznego niepodległościowego podziemia zbrojnego

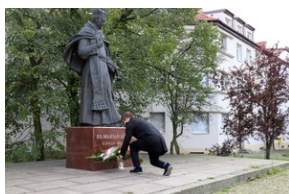
Po odwilży po śmierci Stalina Polska Gomułki, Gierka i Jaruzelskiego, czyli generalnie czas postalinowski w PRL, to też czas różnorodnych prześladowań kościoła. Ogromny aparat komunistycznego państwa policyjnego, w latach pięćdziesiątych był już w stanie inwigilować wszystkich kapłanów, podkreślić należy to słowo: **wszystkich**. I stan ten trwał już do 1989 roku. Za inwigilacją szły szykany, szantaże, wymuszenia, naciski czy otwarte wręcz represje. Czasem pobicia, procesy czy inne szykany prawne, a nawet zabójstwa. Swoistym zwieńczeniem zbrodniczych działań wobec kościoła było zamordowanie przez bezpiekę trzech wielkich kapłanów w ostatnim roku komunistycznych rządów w PRL, czyli w 1989 r. Cztery lata po zamordowaniu księdza Jerzego Popiełuszki, w okresie pół roku zabici zostali: **ksiądz Stefan Niedzielak** (1.09.1914 Podolszyce pod Płockiem – **20/21.01.1989 Warszawa**) - w młodości kapelan AK i WiN, współtwórca Rodzin Katyńskich; **ks. Stanisław Suchowolec** (13.05.1958 Białystok – **30.01.1989 Białystok**) oraz **ks. Sylwester Zych** (19.05.1950 Ostrówek w pow. wołomińskim – **10/11?.07.1989 Krynica Morska?**), uczestnik opozycji politycznej w PRL. Wszystkie te zbrodnie nadal czekają na **pełne** wyjaśnienie.

Dziś, w dzień 36 rocznicy śmierci z rąk funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa **księdza Jerzego Popiełuszki** wszystkim tym wielkim kapłanom oraz siostram zakonnym, tysiącom bohaterów, którzy za Boga i Ojczyznę oddali życie, składamy wielki hołd. To dzięki nim my współcześni, nadal trwamy w Bogu oraz mamy wolną Polskę.

W Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych przedstawiciel Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku – Krzysztof Drażba, naczelnik Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej – złożył kwiaty pod pomnikami: ks. Franciszka Rogaczewskiego, ks. Bronisława Komorowskiego, ks. Mariana Góreckiego i papieża Jana Pawła II.

Pomnik ks. Franciszka Rogaczewskiego

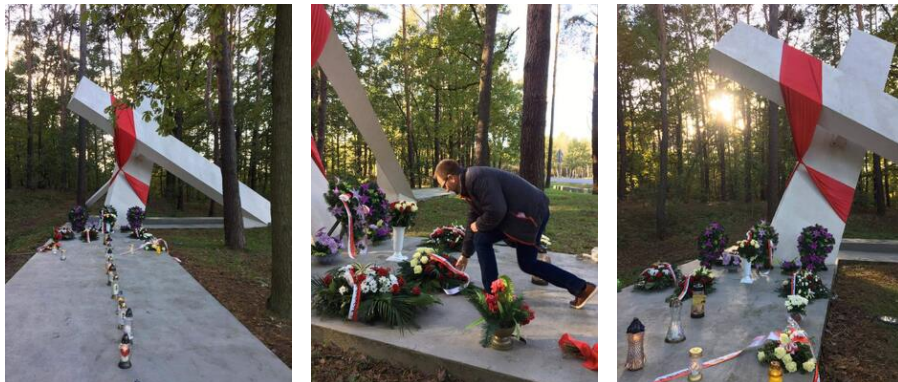

Znicze na Cmentarzu Ofiar Hitleryzmu na Zaspie zapalili również przedstawiciele Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa w Gdańsku, na czele z naczelnik Katarzyną Lisiecką. Upamiętnili trzydziestu księży zamordowanych w czasie II wojny światowej, których pomniki znajdują się na cmentarzu, a także złożyli wieniec pod krzyżem.

Także tego dnia pracownicy Delegatury złożyli kwiaty pod pomnikami upamiętniającymi męczeństwo księdza Jerzego Popiełuszki (m. in. w Bydgoszczy w parafii św. Polskich Braci Męczenników, miejscu ostatniej mszy księdza Jerzego oraz przy wielkim krzyżu na rozstaju dróg w Górsku, w najbardziej prawdopodobnym miejscu Jego uprowadzenia przez morderców ze Służby Bezpieczeństwa).

PLIKI DO POBRANIA

[Okolicznościowy folder poświęcony Duchownym Niezłomnym \(pdf, 3.64 MB\) 20.10.2020 08:16](#)